

Utredning av en mulig reformert AFP i privat sektor

Oppfølging av protokollen fra tariffoppgjøret i 2018

EISS, 25. juni 2021

Eystein Gjelsvik , LO

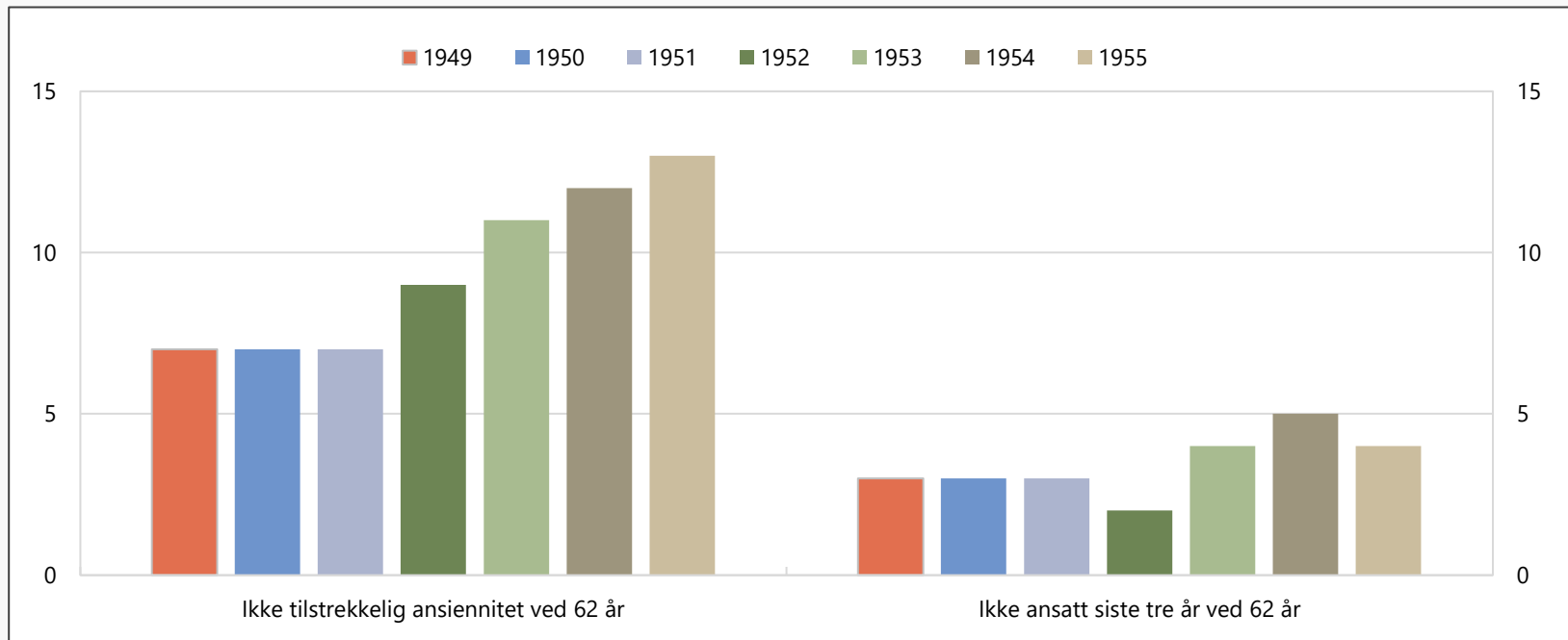
Kristin Diserud Mildal, NHO

Fra «gammel» AFP til dagens modell

Andel som ikke fyller vilkår

Utfordringer med dagens modell

Evalueringen i 2017

Utredning av en mulig reformert
AFP-ordning i privat sektor

- Manglende forutsigbarhet - kan oppleves urettferdig.
Ytelsen har ikke direkte sammenheng med tid i AFP-bedrift
- Oppfattes lite verdifull for unge.
Kun årene etter 53 år som teller.
- Arvet regelverk, må reformeres for å støtte opp om organisering i hele arbeidslivet.
- Risiko knyttet til fremtidig bærekraft.

Tariffoppgjøret 2018

Felles mål for en fremtidig AFP-ordning

- bedre samsvar mellom tid i AFP-bedrift og hva man får utbetalt i pensjon
- full opptjening i ordningen skal gi en ytelse på linje med dagens nivå
- bedriftenes kostnader til AFP-ordningen skal holdes på samme nivå som i dag

Partene er videre enige om å øke fonderingsgraden i ordningen for å sikre et bærekraftig finansielt grunnlag framover, samt avtale et regelverk som kan skjerme ordningen mot risiko. Dette må ivaretas gjennom en kombinasjon av fondering og risikoregulering. Dette er et felles ansvar.

Statens betingelser

Et vanskelig utgangspunkt ble ikke lettere

- Brev fra statsråden krever økt fondsgrad i reformert AFP
- Modellberegningene forutsetter at ordningen skal fullfunderes i 2043.
- Dagens ordning er løpende finansiert og har ingen fondskrav
- Må enten øke premien eller redusere ytelsene for å klare fondskravene.

Skisse til reformert AFP

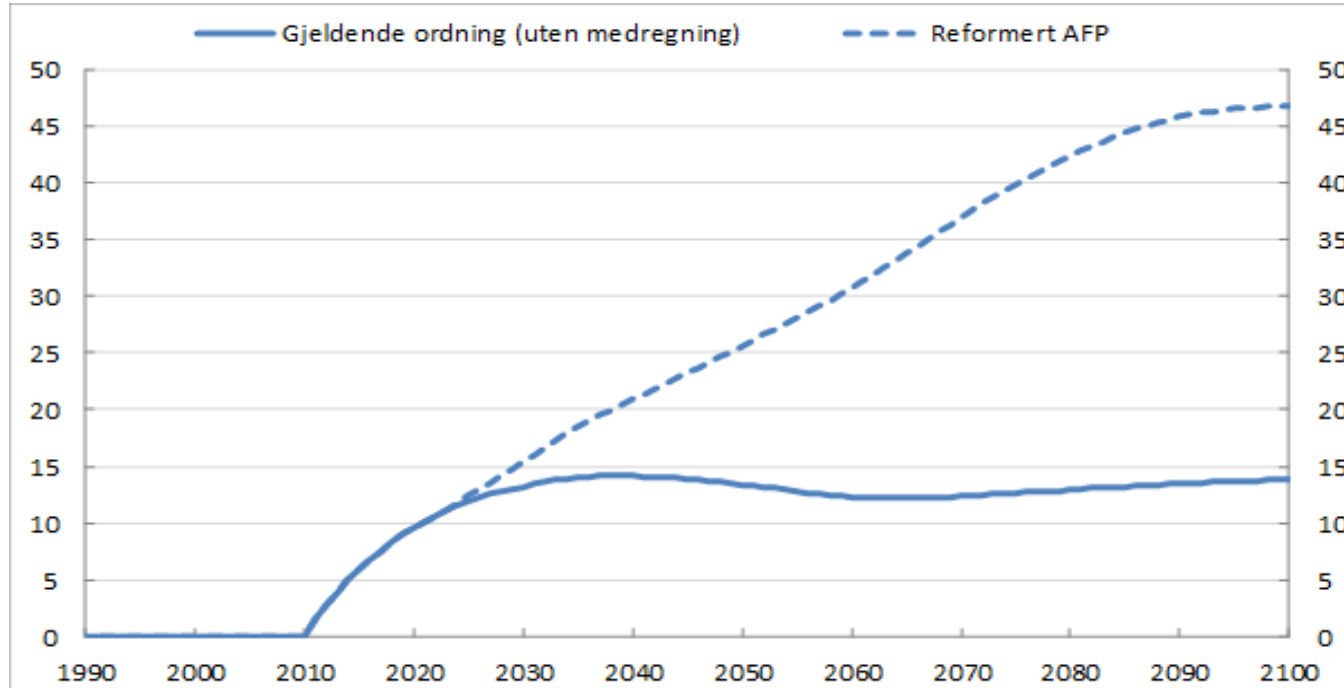
Hovedgrep:

- Gradvis opptjening (gitt at en kvalifiserer) – i større grad sammenheng mellom ytelsesnivå og samlet tid i AFP-bedrift
- Endret beregningsgrunnlag: inntekt fra AFP-virksomheter (med visse tillegg)
- Fortsatt kvalifiseringsordning men de fleste kvalifiseringsvilkårene avvikles, kun krav om "ikke-uførhet" ved 62 år
- Overgangsordning: Umiddelbar avvikling av dagens ansiennitetsvilkår

Innebærer at langt flere vil få en (gradert) AFP-ytelse

Andel av alle alderspensjonister som vil få AFP

Andel av alle alderspensjonister med gjeldende og reformert AFP. ¹ Framskrevet 2023–2100

¹ Eventuelle krav til minstetid i ordningen er ikke hensyntatt

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Overgangsløsning – AFP1

- Benytter inntekt til og med 2014
- Bruker folketrygdens beregningsgrunnlag
 - Skiller f.eks. ikke på om inntekt er fra AFP-bedrift eller ikke
- Tilhørende sats S1 for beregning av ytelse
 - På ytelsesform som i dag
- Vektes med tid i AFP-bedrift f.o.m. 2015 t.o.m. fylte 61 år
 - Hvis alle år i AFP bedrift disse årene blir vekt 1
 - Halvparten av tiden i AFP-bedrift disse årene gir vekt 0,5
- Tetter «hull» fra første dag

Framtidig løsning – AFP2

- Benytter inntekt fra og med 2015
- Bruker inntekt i AFP-bedrift
 - Noen tillegg som for eksempel lønnede permisjoner, sykepenger og foreldrepenger direkte knyttet til arbeid i AFP-bedrift
- Tilhørende sats S2 for beregning av ytelse
 - På beholdningsform

Overgangsordning nødvendig

Årskull t.o.m. 1960

- AFP etter dagens regelverk
- Har fylt 62 år før innføring

1961 – ca. 1995

- Overgangsordning av inntekt t.o.m. 2014
- Framtidig ordning av inntekt i AFP-bedrift f.o.m 2015
- Samlet ytelse er summen av disse

Født etter midten av 1990 tallet

- Har ikke inntekt før 2015 - omfattes ikke av overgangsmodellen
- AFP beregnes kun av framtidig modell

Mobilitet

Offentlig – privat med AFP

- Viktig at modell er egnet for offentlig AFP*
- I dag får man enten privat eller offentlig AFP
- Sent jobbskifte kan i dag føre til tap av AFP
- Med skissen - får to separate ytelser
 - Tid i offentlig sektor danner grunnlag for utregning av offentlig AFP
 - Tid i privat AFP-bedrift danner grunnlag utregning av privat AFP

Privat *med* AFP – privat *uten* AFP

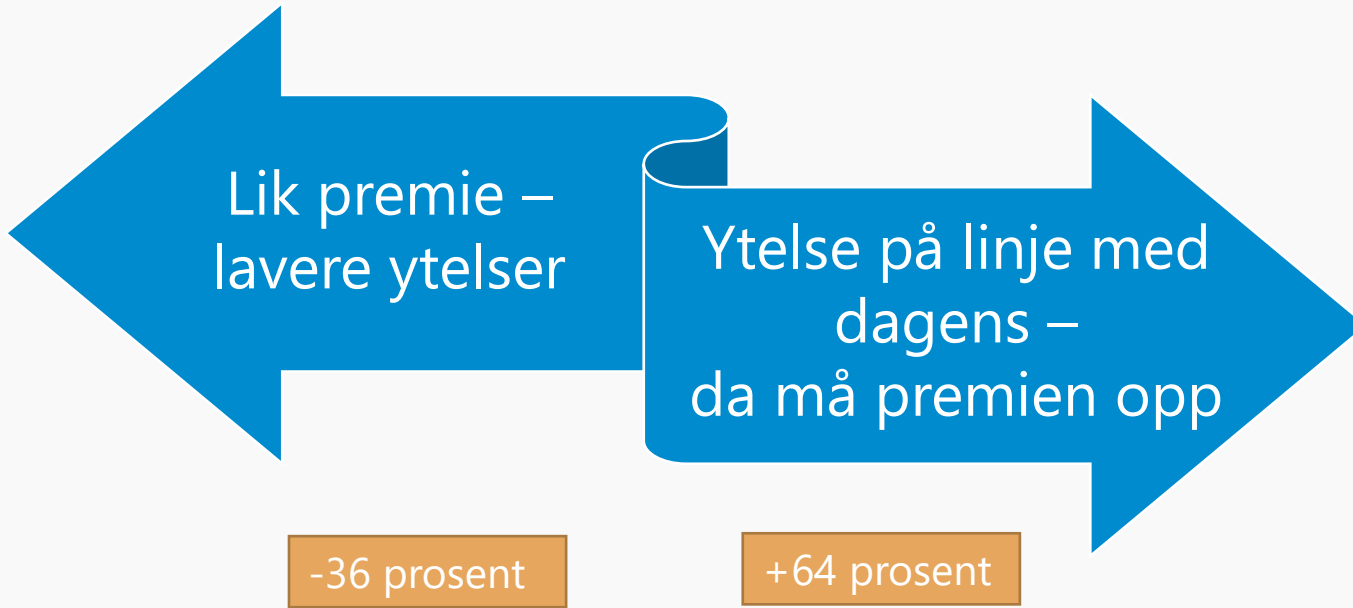
- Risikerer ikke å miste alt
- Får for de årene man har vært i ordningen
(+ overgangsordningen)

*) Forutsetter at offentlig sektor lander på lik modell for de født i 1963 eller senere

Kjønn og utdanning

- Reformering av AFP-ordningen vil ikke endre **kjønnsbalansen**
- I den grad omleggingen bidrar til økt organisasjonsgrad og dette i særlig grad skjer i typisk kvinnedominerte yrker og bransjer, som for eksempel innenfor handel og serverings- og overnattingsvirksomhet hvor organisasjonsgraden i utgangspunktet er lav, vil dette medvirke til en bedre kjønnsmessig balanse i AFP-utbetalingene fra privat sektor framover.
- Forutsatt en videreføring av dagens opptjeningssats, kommer alle **utdanningsgrupper** samlet sett bedre ut med reformert AFP enn med en videreføring av dagens ordning, mens grupper med lav utdanning (grunnskole og videregående skole) kommer relativt bedre ut enn grupper med høyere utdanning (bachelor og master).

Beregnet på ytterpunktene

Oppsummering av beregningsresultater

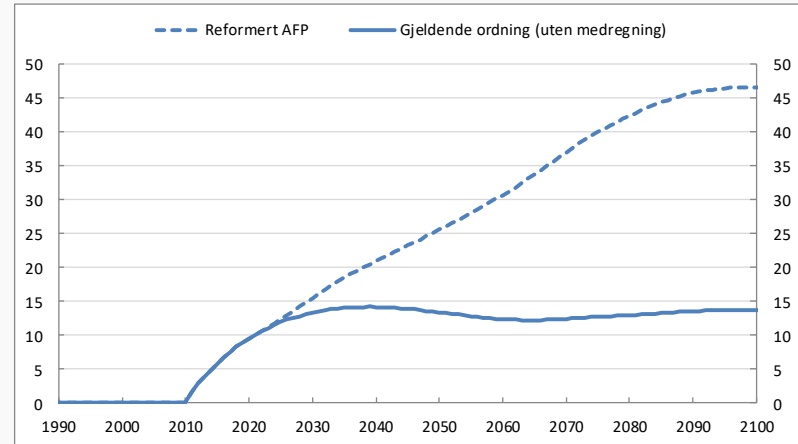
Ulike kombinasjoner av premie og opptjeningssetser i reformert AFP,
gitt mål om utvikling i fonderingsgrad. Prosent

	Opptjenings-satser AFP1/AFP2	Premie
Videreføring av premie		
– mål om fullfondering i 2043	0,202/2,9	2,5
– utvikling i fonderingsgraden som i gjeldende ordning	0,272/3,9	2,5
Videreføring av sats		
– mål om fullfondering i 2043	0,314/4,5	4,1
– utvikling i fonderingsgraden som i gjeldende ordning	0,314/4,5	3,1
Videreføring av ytelsesnivå for flere		
– mål om fullfondering i 2043	0,314/5,0	4,5
– utvikling i fonderingsgraden som i gjeldende ordning	0,314/5,0	3,4

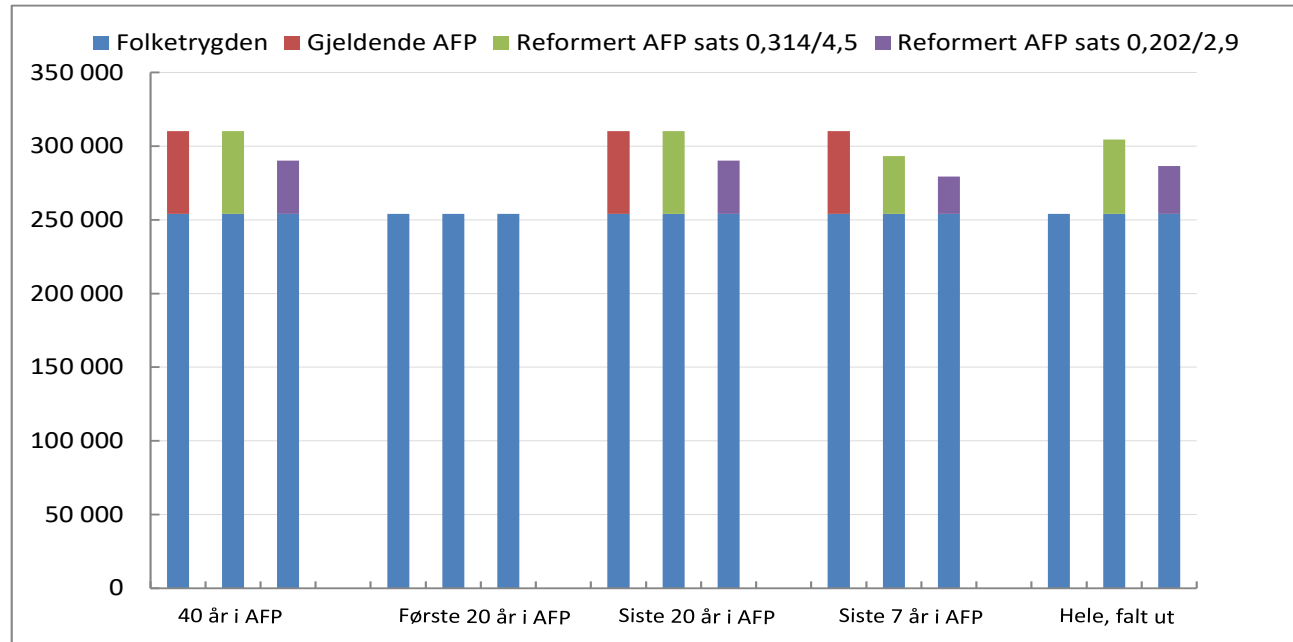
Hvorfor øker kostnadene når satsen ikke økes?

- 1. Langt flere får Reformert AFP.** Selv om ingen får økte ytelser av de som fyller kravene til dagens AFP, og gjennomsnittlig ytelse faller noe, oppveier det ikke kostnaden ved økningen i antall mottakere over tid.
- 2. Fellesordningen overtar en større andel** av kostnadene når statens bidrag i kroner ikke skal øke utover dagens nivå.
- 3. Kostnadene øker på grunn av overgangsordningen** som tetter hullene i dagens ordning fra første dag

Konsekvenser for 1963-kullet

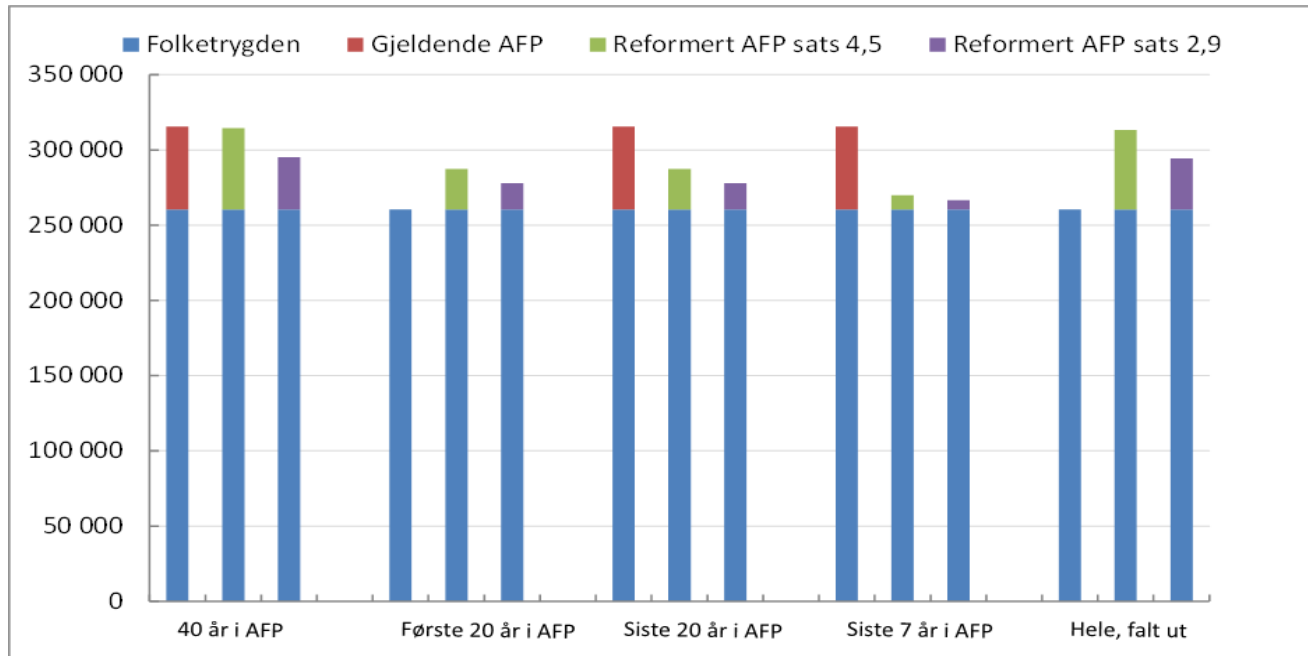
Årlig pensjon i 2020-kroner etter tilknytning til AFP-bedrift med gjeldende AFP og reformert AFP med ulike opptjeningssetser. Årskull 1963.¹

¹ Forutsatt pensjonering ved 67 år, fast inntekt lik 5 G og 45 opptjeningsår i folketrygden. Opptjening til AFP i alderen 22–61 år
 Kilde: Statistisk sentralbyrå

Konsekvenser for 1993-kullet

Årlig pensjon i 2020-kroner etter tilknytning til AFP-bedrift med gjeldende AFP og reformert AFP med ulike opptjeningssetter. Årskull 1993.¹

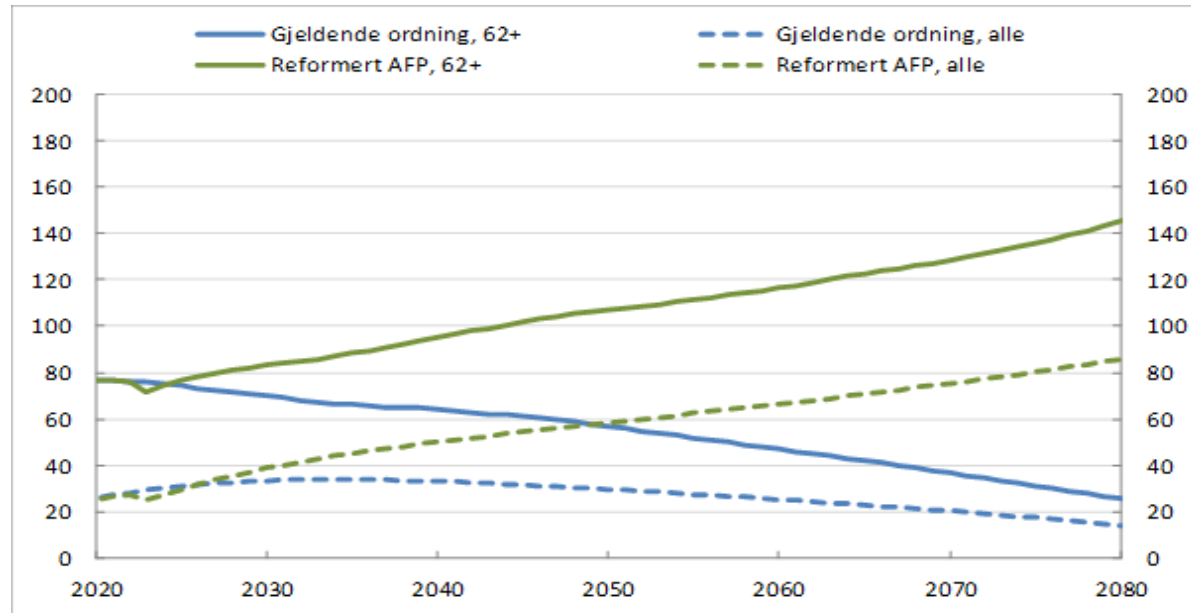

¹ Forutsatt pensjonering ved 70 år, fast inntekt lik 5 G og 48 opptjeningsår i folketrygden. Opptjening til AFP i alderen 22–61 år

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fonderingsgrad (eksempel hvis premienøytral omlegging)

AFP-fondet som andel av bedriftenes juridiske forpliktelser (62+) og forventede samlede utbetalinger, inkludert personer under 62 år ("totalforpliktelser"). 2020–2080. Prosent.¹

¹ Premie 2,5 prosent, nettorente 1 prosent, middelalternativet i SSBs befolkningsframskrivinger 2020. Opptjeningssats 0,202 for AFP1 og 2,9 for AFP2

Risikoregulering – balanseringsmekanisme utredet

- Etablere en troverdig fondsbane. Det legges til grunn at det må være en målsetting at balanseringsmekanismen sjelden eller aldri skal utløses.
- Balanseringsmekanismen er et risikoregulerende instrument som kan tre inn for å håndtere avvik fra en fastsatt opptrappingsplan for fonderingsgraden.
- Mekanismen virker slik at dersom fonderingsgraden kommer under en definert nedre korridor grense, skal det foretas justeringer i premien og/eller i ytelsen, med sikte på å komme tilbake til nedre grense i korridoren, alternativt tilbake til opptrappingsplanens hovedbane, i løpet av et visst antall år (sikt lengden).
- Hvis fall i fonderingsgrad med påfølgende igangsettelse av justeringer etterfølges av en positiv utvikling, forutsetter mekanismen at justeringene helt eller delvis kan reverseres.

Sammenfatning

- Skissen oppfyller protokollens hovedkrav om en mer rettferdig AFP- ordning
- Ytelsen blir gradert etter tid i AFP-bedrift
- Langt flere får AFP
- Overgangsordning tetter hull fra dag 1
- Kan bidra til økt organisasjonsgrad
- Reformert AFP kan tidligst innføres fra 2023

- Økonomien er ikke landet - Ytelse på dagens nivå med ved full opptjening krever økt premie / Videreføring av bedriftens kostnader krever lavere ytelser
- Ikke landet mekanisme som sikrer fremtidig økonomisk bærekraft (modell for risikoregulering og deling av økonomisk ansvar)

- Hva skjer nå?

